

HRVATSKI *glasnik*

XXXVI. godina, 10. broj

5. ožujka 2026.

cijena 300 Ft

Foto: DUSNOK VILAGA

Hrvatski dan u Dušniku

6. stranica

Hrvatska samouprava Budimpešte
4. i 5. stranica

Hrvatski bal u Šeljinu

12. stranica

Maškare u Baji 2026.

15. stranica

Selački Mesopust

Maškare, fašnik, poklade, mesopust ili karnevali veseljem su poharali i regije u kojima u Mađarskoj žive Hrvati, ali i matičnu zemlju. Ti običaji, kojima se nekad tjerala zima i prizivala plodnost, prerasli su u mnogim krajevima u slobodnu i satiričnu kritiku društva. A u metropolama u turističku atrakciju.

Poznat ritam i zvuci limene glazbe, mažoretkinje i svirači u svojim „mantinjadskim“ odorama, a iza njih maskirani mještani spuštaju se nizbrdicom prema „placi“. Danas je njihova pjesma tužna. Danas je Pepelnica. A „maškarana“ mantinjada ima novog protagonista. On je Mesopust – lutak načinjen od slame, obično obučen u odijelo i cipele sa šeširrom na glavi, koji sjedi visoko na svojem drvenom prijestolju na nosilima. Na ramenima ga nose mladići koji predvode povorku mantinjade kako bi mu se kao glavnom krivcu za sve nevolje i nesreće protekle godine na „placi“ očitala „sentenca“, tj. optužnica, prije nego što ga se osudi i spali na lomači. Sve to kako bi mještani bili spremni „čisti“ ući u korizmeno razdoblje.

To je zapravo višestoljetna dramska igra koja, kao i ostali običaji, drži zajednicu na okupu. Obično tri mještanke obučene u crno s velom preko glave i bijelim maramicama u rukama nariču i „tuguju“ za Mesopustom glumeći njegovu obitelj. One prelijeću ispred povorke, s jedne strane na drugu, želeći je tobože zaustaviti. Voditelj mantinjade čita šentencu, koja je napisana u čakavskom stihu. A najistaknutije dijelove „potvrđi“ i svirač zvukom činela. Ti satirični stihovi ne izostavljaju nijednu spletku, nevjeru, pronevjeru, nijednog prijestupnika u selu, a ni u okolicu. Naravno, pod krinkom „umjetničkih imena“. Sve ono o čemu se te godine „tračalo“ na kavama sad je javno izneseno. A tomu su se u stanju smijati svi mještani, čak i oni na koje se pojedini stihovi odnose. Doduše, s malo kiselijim osmijehom. Ali s osmijehom.

Znati se smijati nedaćama, tomu da smo samo ljudi koji nekad pogriješe, te sve ono što nas tišti ispoljiti van ključ je unutarnje ravnoteže koja se odražava i na naše djelovanje u zajednici.

Kršul

GLASNIKOV TJEDAN

„Prihvaćen je prijedlog da se Tjedan Hrvata izvan Republike Hrvatske održava svake godine u posljednjem tjednu svibnja u Zagrebu i u županiji u kojoj će se istoga tjedna organizirati sjednica Savjeta Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan Republike Hrvatske.“

Na temelju prijedloga Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske Vlada Republike Hrvatske na svojoj 146. sjednici, održanoj 11. veljače 2026. godine, donijela je odluku o proglašenju „Tjedna Hrvata izvan Republike Hrvatske“. Prijedlog o proglašenju toga tjedna Vlada je uputila Hrvatskom saboru, koji je nadležan za donošenje konačne odluke.

Cilj je utvrđivanja Tjedna Hrvata izvan Republike Hrvatske pojačati vidljivost Hrvata izvan Republike Hrvatske u hrvatskoj javnosti, osnažiti njihovu nacionalnu samosvijest, potaknuti međusobno bolje upoznavanje i snažnije svehrvatsko povezivanje, osvijestiti pripadnost jednom i nedjeljivom hrvatskom narodu te afirmirati i razvijati globalno hrvatsko zajedništvo.

Održavanjem Tjedna stvara se nova praksa u promicanju i jačanju institucijske i društvene povezanosti Republike Hrvatske s Hrvatima koji žive izvan njezinih granica. U suradnji s organizacijama Hrvata izvan Republike Hrvatske te državnim, javnim, kulturnim, znanstvenim i drugim ustanovama pripremat će se i provoditi različita događanja na kojima će se hrvatskoj javnosti, svojim baštinskim i suvremenim ostvarenjima, predstaviti Hrvati iz Bosne i Hercegovine, pripadnici hrvatske nacionalne manjine te hrvatsko iseljeništvo.

Prihvaćen je prijedlog da se Tjedan Hrvata izvan Republike Hrvatske održava svake godine u posljednjem tjednu svibnja u Zagrebu i u županiji u kojoj će se istoga tjedna organizirati sjednica Savjeta Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan Republike Hrvatske. Budući da se u posljednjem tjednu svibnja obilježava i Dan državnosti, na poticaj Hrvata izvan Republike Hrvatske taj će se državni praznik dodatno obilježavati brojnim događanjima u kulturnim, obrazovnim, znanstvenim i drugim ustanovama te na otvorenim prostorima.

„Cilj je razvijati zajedništvo“, kazao je među ostalim državni tajnik Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske Zvonko Milas, dok je predsjednik Vlade Republike Hrvatske Andrej Plenković istaknuo kako je odluka donesena radi

dodatnog dinamiziranja poveznice između domovinske i iseljene Hrvatske, nastavno na brojne aktivnosti koje je Vlada poduzela u proteklom razdoblju.

Sjećam se 1997. godine i jednodnevnih događanja na Tjednu Hrvata iz Mađarske, održanom u Zagrebu u organizaciji Hrvatske matice iseljenika. Taj je tjedan trajao od 16. do 22. lipnja. Održane su izložbe, folklorni nastupi, književni razgovori i susreti, gastronomska večer, tribine o Hrvatima u Mađarskoj i o jeziku, kazališna predstava, sportski program te koncert na kojem su nastupili hrvatski folklorni ansambli iz Budimpešte, Dušnoka, Pečuha, Petrova Sela i Sumartona kao i gajdaši iz Baranje. Završna sveta misa održana je u zagrebačkoj katedrali. Objavljena je i kvalitetna informativna knjižica s osnovnim podatcima o Hrvatima u Mađarskoj (20 × 20) na 55 stranica. Mnogi su tih dana u Zagreb doputovali službeno predstavljajući Hrvate od Bačke do Gradišća. Bilo je to vrijeme poleta i zanos, a mnogo ideja i intelektualnog potencijala.

Prema agencijskim vijestima danas izvan Hrvatske živi oko 3,2 milijuna hrvatskih iseljenika i njihovih potomaka. Najbrojnije zajednice nalaze se u Sjedinjenim Američkim Državama (približno 1,2 milijuna), zatim u Njemačkoj (oko pola milijuna) te u Argentini, Australiji i Kanadi, gdje svaka od tih zemalja ima po nekoliko stotina tisuća pripadnika hrvatske dijaspe.

Prema posljednjem popisu stanovništva iz 2022. godine u Mađarskoj se 19 099 osoba izjasnilo Hrvatima, dok su 21 824 osobe navele pripadnost hrvatskoj narodnosti, a 8232 osobe izjavile su da im je materinski jezik hrvatski.

Na mrežnim stranicama Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske navodi se kako, prema različitim procjenama, u Mađarskoj živi oko 50 000 Hrvata. I politička elita Hrvata u Mađarskoj često barata procjenama od približno 40 000 do 50 000, dok pojedini optimisti spominju i više od 90 000 pripadnika hrvatske zajednice u Mađarskoj.

Branka Pavić Blažetin

Az országgyűlési
választás időpontja:

**2026. ÁPRILIS 12.,
VASÁRNAP.**

PARLAMENTARNI IZBORI 2026.

1. Tko može glasati za hrvatsku narodnosnu listu?

Glasači koji su se prethodno upisali u registar hrvatskih birača.

2. Što je registar hrvatskih birača?

Birački registar koji ima dvije opcije:

- upis za ostvarivanje prava glasa samo na izborima za hrvatske samouprave (mjesna, regionalna i državna razina), održavaju se svake pete godine
- upis za ostvarivanje prava glasa i za hrvatsku narodnosnu listu na parlamentarnim izborima.

3. Mogu li se birači kontinuirano upisivati ili ispisivati iz spomenutih dvaju registara?

Da, do zakonski određenog datuma prije održavanja izbora. Za parlamentarne izbore 12. travnja 2026. mogućnost je upisa do 2. travnja do 16 sati, a mogućnost ispisa do 9. travnja do 16 sati.

4. Kako se mogu upisati/ispisati?

- mrežno preko sustava „Ügyfélkapu“
- osobno kod mjesnog izbornog povjerenstva u mjesnom/gradskom uredu

5. Mogu li glasati za listu političke stranke i hrvatsku narodnosnu listu?

- Ako ste upisani za parlamentarne izbore u registru, možete glasati za pojedinačnog kandidata i hrvatsku narodnosnu listu, ali ne i za stranačku listu.
- Ako ste upisani samo za samoupravne izbore, možete glasati za pojedinačnog kandidata i stranačku listu.

BUDIMPEŠTA – Predsjednik republike Tamás Sulyok susreo se u palači Sándor s političkim predstavnicima trinaest Ustavom priznatih narodnosti u Mađarskoj. Tom se prigodom sastao s parlamentarnim zastupnikom Nijemaca i glasnogovornicima narodnosti u Mađarskom parlamentu te s predsjednicima državnih narodnosnih samouprava.

Sastanku su nazočili i glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga te predsjednik Hrvatske državne samouprave Ivan Gukan.

„S bugarskom, grčkom, hrvatskom, poljskom, njemačkom, armenskom, romskom, rumunjskom, rusinskom, srpskom, slovačkom, slovenskom i ukrajinskom zajednicom stoljećima zajedno oblikujemo svoju povijest u Karpatskoj kotlini. Trinaest jedinstvenih kultura, s posebnim sustavima vrijednosti i načinima razmišljanja trinaest naroda, čine Mađarsku raznolikom i bogatom. Temeljna su prava naših narodnosti neupitna, a potpora slobodnom očuvanju i izražavanju njihova nacionalnog i kulturnog identiteta podrazumijeva se sama po sebi. Sve to jamči da je Mađarska zajednički dom svima nama“, rekao je predsjednik republike.

Branka Pavić Blažetin • Foto: Tamás Sulyok (Facebook)

ZAGREB – Kako na svojem Facebooku donosi Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske, 3. veljače održan je sastanak državnog tajnika Zvonka Milasa i predsjednika Hrvatske državne samouprave u Mađarskoj Ivana Gukana. Na sastanku se razgovaralo o aktualnom stanju i aktivnostima hrvatske zajednice u Mađarskoj te o nadolazećim parlamentarnim izborima u Mađarskoj na kojima hrvatska nacionalna manjina bira glasnogovornika (zastupnika bez prava glasa) s manjinske liste koju postavlja Hrvatska državna samouprava.

Hrvatska samouprava Budimpešte – rad u 2025. godini i ciljevi za budućnost

Retrospektiva na 2025. godinu

Hrvatska samouprava Budimpešte pri utvrđivanju godišnjeg plana rada odredila je smjernice i istaknula programe koje svakako želi ostvariti uzimajući u obzir interese svih generacija. Samouprava je prihvatila novi Pravilnik o radu. Zasedala je u šest navrata i donijela više od 100 odluka imajući uvijek u vidu interese hrvatske zajednice. Samouprava je prisustvovala na mnogim programima koje su organizirali HOŠIG, HDS, Savez Hrvata u Mađarskoj, Veleposlanstvo RH u Mađarskoj, Croatica, okružne samouprave i druge ustanove.

Programi povezani s HOŠIG-om bili su Croatiada, gdje je samouprava darovala dva paketa sudionicima natjecanja. Nazočila je na opraskanju gimnazijalaca te u povodu Katančićeve obljetnice organizirala posjet Nacionalnom muzeju. Samouprava je osigurala ulaznice za Nacionalno kazalište za predstave narodnog festivala Jelenlét te je podupirala izlet učenika s partnerskom školom iz Zagreba u park Lazar kao i maturalicu u Dubrovnik. Učenici HOŠIG-a sudjelovali su na Obiteljskom pikniku u Gradskom parku. Samouprava je također HOŠIG-u poklonila paket Croatičinih izdanja, prvašima je na otvorenju školske godine dala poklon-pakete, a u crkvi Rana sv. Franje iznenađenja u povodu dolaska sv. Nikole.

Zastupnici Hrvatske samouprave Budimpešte nazočili su i na nekim priredbama u naseljima gdje žive Hrvati. U Baji su bili na Maškarama, u Koljnofu na Državnom hodočašću, u Pečuhu na Kobasijadi. Sudjelovali su u Gari na Savezovoj godišnjoj skupštini, odazvali se pozivu Udruge šokačkih Hrvata i uživali na Hrvatskom danu u Santovu. Bili su i na Hrvatskom danu u Pečuhu. Na poziv Kluba žena nazočili su na otvorenju izložbe Braniteljica – slikarica i Večeri poezije braniteljica, dragovoljki Domovinskog rata 123. brigade. Predsjednik HSB-a Stipan Đurić sudjelovao je i na obilježavanju 30. obljetnice osnutka Hrvatske samouprave u Tukulji. Samouprava je Csabi Gy. Kissu čestitala 80. rođendan u Muzeju „Petőfi“. Nažalost, Kiss je prošle godine preminuo, ali njegova simpatija prema Hrvatima živjet će u njegovim radovima i objavljenim knjigama.

Prošlogodišnji festival „Jelenlét“ u svojem programu imao je i izvedbu predstave „Između sna i jave“, koju su osmislila dvojica zastupnika. Scenarij je priredio Dinko Šokčević, a za režiju i glumu zaslužan je predsjednik Stipan Đurić.

Istaknuti programi Hrvatske samouprave Budimpešte u 2025. godini bili su:

- ▶ *Putevima naših predaka* – stručno putovanje od 1. do 4. svibnja 2025., projekt je osmislio Attila Szoboszlai, a stručni dio Dinko Šokčević
- ▶ *Znanstveni skup povodom 275. obljetnice rođenja i 200. obljetnice smrti Matije Petra Katančića*, autora prvog tiskanog cjelovitog prijevoda Svetog pisma na hrvatski jezik – Sveto pismo bilo je izloženo u Nacionalnom muzeju Budimpešte kao umjetničko djelo svibnja
- ▶ *Hrvatski obiteljski piknik u Gradskom parku* – velika manifestacija koja je organizirana treći put zaredom. Predsjednik Đurić izjavio je: „Pokazali smo iznova da imamo dovoljno hrabrosti i sposobnosti preuzeti odgovornost za događanje koje zahtijeva ozbiljnu pripremu, dobru organizaciju, suradnju s partnerima i kvalitetne međuljudske odnose. Jačanje je to naše zajednice i njezine vidljivosti. Ove godine priključila nam se i Poljska sa-

Povodom 275. obljetnice rođenja i 200. obljetnice smrti Matije Petra Katančića

mouprava Budimpešte.“ Prema procjenama samouprave vrlo uspješna manifestacija uključila je sudionike iz HOŠIG-a, KUD-ove i orkestre te prijatelje iz svih regija u Mađarskoj. Posjetitelja je bilo 350 do 400, a izvođača više od 80.

- ▶ *Nogometni turnir „In memoriam Stipan Pančić“* – 15. lipnja 2025., održan u Sportskom kompleksu „Zoltán Varga“. Na nogometni turnir prijavile su se ekipe iz Dušnoka, Podravine, Budimpešte, Trogira, Hercegovine i ekipa Nogometnih sudaca Županije Zapadnohercegovačke (BiH). S nogometnom ekipom iz Hercegovine došao je Ivan Bandić.
- ▶ *Srebrna misa fra Vjenceslava Totha* – u suradnji s Veleposlanstvom RH u Mađarskoj samouprava je organizirala svečanost u povodu srebrnog jubileja svećeništva fra Vjenceslava Totha u službi hrvatskih vjernika. Tom prigodom Hrvatski pjevački zbor „Ivan pl. Zajc“ iz Zagreba održao je vrhunski koncert.
- ▶ *Stručno putovanje „Upoznajmo Istru“*, organizirano autobusom iz Budimpešte do Poreča s planiranim posjetima Humu i Draguču, Grožnjanu i Motovunu. Cilj je bio upoznati istarske kulturne i povijesne baštine te jačati vezu hrvatske zajednice uz zajedničko iskustvo i stručno vođen program.
- ▶ *Martinje u Budimpešti* – u organizaciji Hrvatske narodnosne samouprave XII. okruga te u suorganizaciji s Hrvatskom samoupravom Budimpešte i Hrvatskom samoupravom Novog Budima.

► **Fotografska izložba u povodu Dana narodnosti** – na poziv Grada Budimpešte samouprava je sudjelovala na fotografskoj izložbi u povodu Dana narodnosti. Hrvatsku zajednicu tom je prigodom predstavljao Tamás Sztasák, koji je godinama sudjelovao na samoupravinim stručnim putovanjima te koji posjeduje iznimno bogatu zbirku fotografija i uspomena upravo s tih putovanja.

Novo sjedište Hrvatske samouprave Budimpešte

Hrvatska samouprava Budimpešte promijenila je sjedište u kancelarijske prostore zgrade pod nadzorom Gradskog vijeća Grada Budimpešte (Akadémia utca 1.) uz zadržavanje prostora u Ulici Lajosa Bíróa kao mjesta djelovanja (podružnica, *telephely*). Predsjednik Đurić izjavio je: „Jasna je poruka da ostajemo međusobno povezani te da su naši ciljevi i dalje zajednički s Hrvatskom državnom samoupravom. Razjedinjenje nije naš put, kao kod mnogih, naši su interesi jasni, a povezanost zajamčena.” Budimpešta kao glavni grad Mađarske od samih je početaka imala posebno mjesto u organizaciji hrvatske zajednice. Upravo su zato nadležna tijela vlasti, još kad su hrvatske institucije nastajale, osigurala prostor za djelovanje objema institucijama računajući na njih kao na različite jedinice iste hrvatske zajednice – s jednakom važnošću i jednakim značenjem za njezino funkcioniranje.

Glavni zadatak samouprave prema mišljenju njezina predsjednika

Hrvatske samouprave u Mađarskoj osnovane su radi očuvanja nacionalnog identiteta hrvatske zajednice, jezika, kulture, tradicije i običaja. Međutim, suvremeni društveni i demografski procesi zahtijevaju to da se uloga samouprava ne promatra isključivo kroz očuvanje prošlosti, nego i kroz aktivno oblikovanje budućnosti zajednice. Očuvanje identiteta ne smije se svesti na formalne ili povremene programe, nego mora predstavljati trajni proces koji omogućuje da se identitet živi u svakodnevnom životu zajednice. Suradnja sa svim hrvatskim samoupravama u regiji, posebno u Peštanskoj županiji, iznimno je važna. Samouprava je u stalnoj suradnji s HDS-om, Glavnim gradom, budimpeštanskom samoupravom. Kontinuirano surađuje i s Hrvatskom samoupravom Senandrije, što se već dokazalo nizom zajedničkih projekata.

Predsjednik Đurić smatra važnim imati na umu lokalnu posebnost i opći interes zajednice. Programi i projekti trebaju imati širi doseg, poticati povezivanje zajednica, razmjenu iskustava i stvaranje zajedničkih ciljeva. Na taj se način jača osjećaj pripadnosti – ne samo lokalnoj sredini nego i ukupnoj hrvatskoj zajednici u Mađarskoj. Predsjednik Đurić ističe kako su današnje generacije suočene s drukčijim izazovima nego prijašnje. Stoga se postavlja pitanje kako očuvati identitet, ali i što znači biti Hrvat u današnjem globaliziranom i brzo promjenjivom svijetu. On smatra nužnim odgovorno planiranje budućnosti: poznavanje povijesti i načina na koji su prethodne generacije očuvale identitet, ali i traženje novih oblika izražavanja kulture, jezika i zajedništva, uporabu suvremenih komunikacijskih i obrazovnih sredstava, alata. Zajedničkim povezivanjem iskustva rađa se neki model prakse koji može služiti i kao primjer drugima. Posebna pozornost mora se posvetiti suradnji između obitelji, obrazovnih ustanova i lokalnih samouprava i udruga. Predsjednik Đurić smatra da obrazovanje na hrvatskom jeziku i izvanškolske aktivnosti imaju ključnu ulogu u formiranju identiteta mladih. Potrebno je osigurati da mladi i nakon školovanja ostanu uključeni u rad zajednice uz kulturne, društvene, javne aktivnosti. Time se stvara temelj za razvoj budućih nositelja tog zajedničkog rada, što samoupravni sustav i predstavlja.

Također ističe ulogu vjere i veze s matičnom zemljom preko raznih suradnji. Vjera je u hrvatskoj zajednici uvijek bila važna zbog okupljanja i očuvanja identiteta. I u budućnosti može imati veliku ulogu kao prostor susreta, međugeneracijskog povezivanja i prijenosa vrijednosti.

„Samouprava ne smije biti shvaćena isključivo kao administrativno tijelo, nego kao pokretač inicijativa, koordinator zajedničkih projekata, predstavnik interesa zajednice prema lokalnim i državnim institucijama. Za uspješno djelovanje potrebni su jasna vizija, prepoznavanje stvarnih potreba zajednice, otvorenost za nove ideje i oblike suradnje. Samo samouprava koja djeluje u stalnom dijalogu sa zajednicom može ispuniti svoju svrhu.”

Ukupni prihodi i rashodi Hrvatske samouprave Budimpešte u 2025. godini

Hrvatska samouprava Budimpešte u 2025. godini na raspolaganju je imala redovitu (operativnu) potporu od 1 040 000 forinti, potporu prema zadatcima (programsku potporu) od 2 145 600 forinti te potporu Grada Budimpešte od 5 974 000 forinti, što ukupno iznosi 9 159 600 forinti.

Osim toga bila je vrlo uspješna i s natječajima. Već krajem 2024. godine osvojena novčana sredstva prenijela je u proračun za 2025. godinu s točno određenom namjenom. Dobivena su sredstva Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan RH za sljedeće programe: Matija Petar Katanić – 3000 eura, stručno putovanje „Upoznajmo Istru” – 5000 eura, Putevima naših predaka i Hrvatski obiteljski Piknik – svaki po 3000 eura.

Od Fonda „Gábor Bethlen” samouprava je dobila potporu od 3 000 000 Ft za uređenje javnih prostora sjedišta Hrvatske samouprave u Budimpešti.

Hrvatska samouprava Budimpešta od svojih početaka

Hrvatske samouprave u Mađarskoj djeluju od promjene demokratskog sustava. Prvi su manjinski izbori održani 1994. godine te otada sustavno djeluju.

Stipan Đurić 22. listopada 2014. izabran je za zamjenika predsjednika, dok je predsjednica bila Anica Petreš Nemeth. Od 2019. godine Stipan Đurić predsjednik je već u dva mandata, a istodobno od 2024. godine i član Skupštine Hrvatske državne samouprave.

Budući planovi i ciljevi Hrvatske samouprave Budimpešte

Samouprava nastavlja s organizacijom svojih tradicionalnih programa poput Piknika, stručnih putovanja, nogometnog turnira. Već 16. siječnja 2026. samouprava je organizirala promociju zbornika „Doma u obje domovine”, posvećena Dinku Šokčeviću. Sad se sprema za maškare u Baji, gdje će se bunjevački običaj ove godine održati već sedmi put. Ove godine majstor ceremonije bit će predsjednik Đurić. Običaj je inače oživljen prvi put zahvaljujući Dinku Šokčeviću, a podupire ga i lokalna hrvatska samouprava.

Već 6. ožujka slijedi promocija dokumentarnog filma „Putevima naših predaka”. Dva tjedna poslije samouprava sudjeluje na narodnosnom festivalu „Jelenlét” u Nacionalnom kazalištu. Samouprava ove godine planira i više programa za djecu, poticanje učenja hrvatskog jezika i uključivanje u rad zajednice i za odrasle i za mlade.

„Sve to Hrvatska samouprava Budimpešte radi s jednom željom – da se ne izgubimo s ovih prostora. Naime, živjeti u suživotu s drugima zahtijeva osobe i samoupravu koja ne rješava probleme podjelama, nego razgovorom i suradnjom. Ona koordinira, povezuje i surađuje te uvijek, i prije svega, zastupa interese hrvatske zajednice”, zaključio je predsjednik Đurić.

Kršul

HRVATSKI DAN U DUŠNOKU

U subotu 7. veljače u okviru trodnevne manifestacije „Racko prelo“ svečano je otvoren novi posjetiteljski centar u Dušnoku. Posjetiteljski centar „Prošlost – Sadašnjost – Budućnost“ ostvaren je uz 181,89 milijuna forinti bespovratnih sredstava Europske unije u okviru programa „TOP Plus“ za razvoj lokalnog i regionalnog turizma.

Svečanom otvorenju nazočili su brojni visoki uzvanici – predstavnici crkvenih, državnih i lokalnih vlasti – kao što su državni tajnik i zamjenik ministra te ujedno zastupnik u Mađarskom parlamentu Róbert Zsigó te izvršni direktor Razvojne agencije Bačko-kiškunske županije László Kicsiny. Konceptiju izložbe predstavila je Kinga Páll-Somogyi, autorica i kustosa stalnog postava, prikazavši pet cjelina – od trijema koji pruža uvid u prošlost naselja pa sve do naočala za virtualnu stvarnost dostupnih u izložbenom prostoru koje posjetiteljima otkrivaju jednu ljubavnu priču.

Otvaranje posjetiteljskog centra „Prošlost – Sadašnjost – Budućnost“

Najmlađi

Dušnočanke

Zgradu je blagoslovio dušnočki župnik vlč. Sabolč Tomašković

Dio okupljenih

Na istom mjestu moguće je pogledati i dva kratka filma o prošlosti Dušnoka. U njima sudjeluje naš hrvatski glumac Stipan Đurić. Svoju lokalnu istraživačku djelatnost predstavila je jezikoslovka Eszter Tamaskó, lektorica mađarskog jezika na Sveučilištu u Rijeci rodom iz Dušnoka. Podijelila je i priču o pismu iz 1912. godine koje je József Droblyen, iseljenik iz Dušnoka u Ameriku, uputio svojoj supruzi koja je ostala kod kuće. Pismo je pronašla dr. Klára Bajuszne Szabó, umirovljena nastavnica mađarskog jezika, tijekom jedne školske akcije prikupljanja papira. To pismo ima važnu ulogu u izložbenom postavu te je povezano s izložbom na više razina. Svečanost je zaključena blagoslovom zgrade koji je predvodio dušnočki župnik vlč. Sabolč Tomašković nakon čega je uslijedilo svečano rezanje vrpce. Potom su sudionici razgledali prostore posjetiteljskog centra te upoznali stalni postav izložbe. Programi Hrvatskog dana nastavili su se u 18 sati u Domu kulture, gdje su nastupili domaća Plesna skupina „Biser“, koja uključuje plesače triju generacija pod vodstvom Eve Tamaskó, Tamburaški sastav „Danubia“ iz Čikuzde pod vodstvom Krunoslava Agatića te Pjevački zbor „Dušenici“ pod vodstvom Silvije Varga. Od 20 sati zainteresirane je čekala plesna večer uz sastav Zabavna industrija.

Eszter Bogárdi

Foto: Dániel Kiss / KALO hírek

Attila Kiss

„Poklade su i ludi su dani“

U organizaciji Hrvatske samouprave Kozara 31. siječnja u Domu kulture u Kozaru priređena je manifestacija „Tradicionalne ženske poklade“.

Domaćini su goste dočekali s mirisnim pokladnicama ili, kako ih ovdje zovu, „fanjkima“, a nakon toga uslijedio je bogat kulturni program. U programu su nastupili Ženski pjevački zbor „Biser“ iz Kozara uz pratnju svirača Antuša Vizina, Franje Dervara i Dejana Popovića, zatim KUD „Tanac“ iz Pečuha sa skupinom djece i skupinom odraslih plesača te pečuški Ženski pjevački zbor „August Šenoa“. Nakon službenog dijela programa uslijedila je zajednička večera i druženje.

Horvat, pripreme za priredbu traju danima. Riječ je o njihovoj najvećoj godišnjoj manifestaciji, ujedno i najvećem događanju u selu. Dan uoči priredbe motale su se sarme, čak 500 komada, dok je uz kotao dežurao suprug Marice Pašić Draško, glavne kuharice toga dana.

Cijeli su dan kozarske Hrvatice i njihove prijateljice pekle ukusne „fanjke“, kojih je bilo u izobilju, toliko da im se nije znalo ni broja. Tragovi šećera oko usta djece i odra-

Kozarkinje

Dom kulture bio je ispunjen do posljednjeg mjesta: stigli su roditelji s djecom, sudionici programa i brojni pratitelji. Program su otvorili domaćini – Ženski pjevački zbor „Biser“ sa sviračima, koji je uz pjesmu i kratku najavu dočarao kako su nekad izgledale ženske poklade u Ritiću i kako su se žene na povratku kući zadržavale u seoskoj krčmi. Uslijedile su pjesme i plesovi, od „Tamburaši, svirajte nam kolo, da se kolo ide naokolo...“ do prepoznatljivih stihova „Pitaju me iz kojeg sam sela, Kozarkinja golubica bijela“.

Ženske poklade u Kozaru danas žive u novom ruhu, prilagođene vremenu u kojem se nalazimo, ali s istim onim snažnim osjećajem pripadnosti i zajedništva. One svjedoče o ustrajnosti šokačkih Hrvata koji su u tom selu još godinama nakon Drugoga svjetskog rata čuvali svoj jezik, običaje i vjeru –

Dječja skupina KUD-a „Tanac“

Nekoć su poklade, a osobito ženske poklade, bile sastavni dio svakodnevice. Žive su još uspomene na Šokice koje su pozivale svirače da s njima obilaze podrumne kozarskog Ritića ili katolijske Planine. Iako su se vremena promijenila, sjećanje na ženske poklade i običaj okupljanja oko njih sačuvao se upravo u tim dvama naseljima u kojima su stoljećima živjeli, a i danas u manjem broju žive potomci šokačkih Hrvata.

Pred očima su još prizori poklada kad su žene tjerale muškarce niz brdo u Ritiću i skidale im kapute i gaće ili kad se preskakivala vatra na katolijskoj Planini. Sugovornici su sočnim šokačkim govorom prepričavali te zgode, a neki od njih i danas sjede u publici prisjećajući se djetinjstva i mladosti. Neki koji su nekada „mulotovali“ po Ritiću danas već čuvaju nebeske visine.

No vrijeme je poklada i vrijeme okupljanja – i upravo to čini Hrvatska samouprava Kozara. Kako ističu predsjednica Ana Crnković Andresz i zastupnica Jelica Jakobović

Ženski pjevački zbor „Biser“

slih najbolje su svjedočili koliko su bile ukusne. Za one koji nisu bili skloni slatkome bila je tu i rakija dobrodošlice.

i koji ih i danas, unatoč svemu, nastavljaju prenositi dalje.

Branka Pavić Blažetin

„Faust Vrančić – hrvatski Leonardo da Vinci“

U povodu 34. obljetnice međunarodnog priznanja Republike Hrvatske u organizaciji Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu i Kluba Augusta Šenoe 12. siječnja otvorena je izložba „Faust Vrančić – hrvatski Leonardo da Vinci“. Izložba je priređena u suradnji Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti i Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

Prije samog otvaranja izložbe okupljene su pozdravili voditelj kluba Mišo Šarošac i generalni konzul Republike Hrvatske u Pečuhu Drago Horvat. Nakon pozdravnih riječi dr. sc. Marijana Borić održala je 15-minutno predavanje o Faustu Vrančiću – „Faust Vrančić – 400 godina poslije“. Kao autorica izložbe predstavila je građu iz fondova NSK-a koja je upotrijebljena u pripremi izložbe. Uslijedio je inspirativan desetominutni film o životu Fausta Vrančića – djetinjstvo na otoku Prviću nadomak Šibenika i odlazak desetogodišnjaka u veliki svijet.

Izložba „Faust Vrančić – hrvatski Leonardo da Vinci“ na 16 panoa prikazuje osobnog vizionara, svestranog renesansnog čovjeka i utjelovljenje pojma *homo universalis*. Izložba je priređena u povodu 410. obljetnice objave Vrančićeva kapitalnog djela „Machinae novae“ u suradnji s Hrvatskom akademijom znanosti i umjetnosti i u sklopu programa „Susreti s baštinom u Croatriumu“. Autorica je izložbe dr. sc. Marijana Borić, znanstvena savjetnica Zavoda za povijest i filozofiju znanosti HAZU-a.

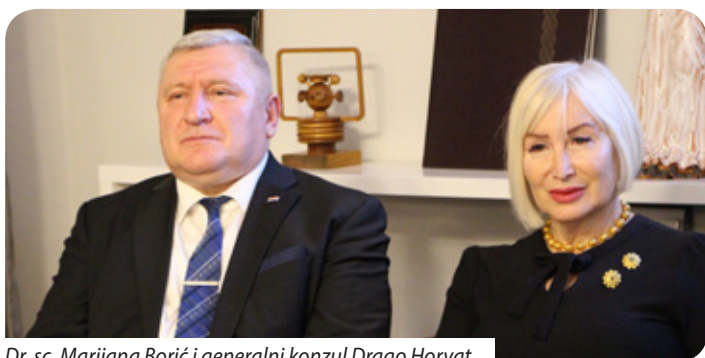

Na izložbi

Izložba „Faust Vrančić – hrvatski Leonardo da Vinci“ posjetiteljima pruža priliku da izbliza upoznaju djela koja svjedoče o stvaralačkoj snazi i domišljatosti tog renesansnog genija. Zamišljena je kao gostujuća s ciljem da se Vrančićovo nasljeđe te njegov znanstveni i kulturni doprinos europskoj baštini predstave domaćoj i međunarodnoj publici.

Pokretan živim intelektom i tehničkim duhom, Faust Vrančić razmišljao je o konstrukcijama koje su nadilazile mogućnosti njegova doba. Ostavio je iza sebe nasljeđe koje i danas očarava genijalnošću i vizionarskom snagom.

Branka Pavić Blažetin

Dr. sc. Marijana Borić i generalni konzul Drago Horvat

Faust Vrančić rođen je u Šibeniku 1551. godine, a preminuo je u Veneciji 1617. Potjecao je iz poznate obitelji Vrančić, čiji su članovi, poput njegova strica Antuna Vrančića, zauimali najviše položaje u tadašnjem Hrvatsko-Ugarskom Kraljevstvu. Faust Vrančić bio je polihistor i jedan od najsvestranijih osoba toga doba.

U svojem rječniku „*Dictionarium quinque nobilissimarum Europae linguarum*“ hrvatski jezik uvrstio je među pet najuglednijih jezika tadašnje Europe. Dr. sc. Marijana Borić ističe kako Faust i cijela obitelj Vrančić pripadaju među najveće umove svojega doba.

je bio plodan pisac Vrančić se isticao i kao gorljivi zagovornik katoličke obnove nudeći vlastite prijedloge za mirnu protureformaciju u Ugarskoj.

Njegovo najpoznatije djelo, „*Machinae novae*“, jedno je od kapitalnih ostvarenja renesansne tehničke literature. Osim iznimne praktične vrijednosti ono u potpunosti odražava Vrančićovo vizionarstvo i anticipira daljnji razvoj tehnike. Njegovi su projekti – metalni most, most ovješeno o lance, žičara, amortizer i padobran – i danas prepoznatljivi te primjenjivi u modernim tehničkim rješenjima.

Izložba obuhvaća životni put, crkveno i političko djelovanje te cjelokupni opus. Pojedina njegova djela tumače se kroz osnovne karakteristike, a naglasak je stavljen na njegov doprinos tehničkoj i znanstvenoj misli renesanse. Uz to što

TRENUTAK ZA PJESMU

Povratak u djetinjstvo

*U ono more duboko
pobjeć ću iz svog mraka,
i smjelo sići u njegov
sa štapom čarobnjaka.*

*U zvjezdan zeleni zdenac,
što pun je neba i ptica,
da nađem nemirnog sebe
u hrpi latalica.*

*Brzo, i s malo pažnje,
posadit ću jablan u oko,
i slušat ću kako se smije
vjetar u granju, visoko.*

Josip Pupačić

150 godina zagrebačke kroatistike

Sudjelovali i Hrvati iz Mađarske

U Zagrebu je od 4. do 6. prosinca 2025. održan Međunarodni znanstveni skup „(Dis)kontinuitet(i) u nacionalnoj filologiji“ u povodu 150 godina kroatistike na Sveučilištu u Zagrebu. Na njemu je sudjelovao ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj dr. sc. Stjepan Blažetin, koji je održao izlaganje pod naslovom „Hrvatski književnopovijesni diskurz i književnost Hrvata u Mađarskoj“. U radu se evidentiraju tzv. cjeloviti književnopovijesni pregledi koji nastoje na određenoj razini tematizirati književnost Hrvata u Mađarskoj te se ukazuje na metodološke probleme s kojima se susreće autor koji nastoji opisati i „upisati“ književnost autohtonih hrvatskih zajednica u povijest hrvatske književnosti.

Na skupu je sudjelovala i dr. sc. Timea Bokovac s Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Peču, koja je održala izlaganje „Jezikoslovac Ernest Barić – promicatelj hrvatskog jezika i manjinskog identiteta u Mađarskoj“.

Skup je otvoren svečanom akademijom, a u prostorima Filozofskog fakulteta postavljene su i dvije izložbe. Namjera organizatora bila je postaviti pitanja povezana s kontinuitetima i prijelomnim točkama u kroatistici te pokazati – u 150 godina, ali i šire – koje su teme kontinuirano zaokupljale kroatiste i one koji su se bavili različitim aspektima hrvatskoga jezika i književnosti. Također se željelo ukazati na mjesta na kojima su nastajali prekidi, odnosno diskontinuiteti, kao i na suvremene obrate u kojima se ponovno vraćamo nekim zaboravljenim temama ili pravcima koji su se nekoć činili

potrošenima. Upravo se u tim diskontinuitetima ponovno uspostavlja određeni oblik kontinuiteta unutar proučavanja nacionalne kulture i jezika, istaknuli su organizatori s Odsjeka za kroatistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Branka Pavić Blažetin

Pokladni običaj baranjske buše, poklade i fašange ima status kulturnoga dobra

Ministarstvo kulture Republike Hrvatske službeno je proglasilo pokladni običaj baranjske buše, poklade i fašange nematerijalnim kulturnim dobrom, čime je ta prepoznatljiva baranjska tradicija uvrštena u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske. Odluka predstavlja važno institucijsko priznanje dugogodišnjeg očuvanja običaja koji ima snažno značenje za lokalnu zajednicu i kulturni identitet Baranje.

Prijedlog za upis baranjskih buša u registar nematerijalne kulturne baštine zajednički su podnijeli Turistička zajednica Općine Draž, KUD „Baranjski Šokci“ iz Gajića, Udruga Petaračke buše iz Baranjskog Petrova Sela te KUD „Seljačka sloga“. Njihova suradnja i kontinuirani rad na očuvanju običaja bili su ključni u postupku valorizacije i zaštite te tradicije.

Petaračke buše

Osim samog običaja u registar je uvrštena i djelatnost izrade tradicionalnih maski koje su neizostavan dio baranjskih buša. Time je prepoznata i važnost obrtničkog znanja te prijenosa vještina izrade maski, a posebno je istaknuta uloga majstora Danijela Markovića iz Baranjskog Petrova Sela, čiji rad predstavlja vrijedan doprinos očuvanju autentičnosti i kontinuiteta tradicije.

Upis baranjskih buša u Registar nematerijalnih kulturnih dobara Republike Hrvatske osigurava dodatnu zaštitu, vidljivost i potporu tom običaju, ali i stvara temelje za njegovo daljnje očuvanje, dokumentiranje i prenošenje budućim generacijama. Odluka Ministarstva potvrđuje kulturnu vrijednost Baranje i važnost lokalnih zajednica u očuvanju nacionalne baštine.

Branka Pavić Blažetin

Bogatstvo...

FOTO: MARIO ROMULIĆ

Baranjske buše

Karneval u Andzabegu

Hrvatska samouprava Andzabega organizirala je 8. veljače južnoslavensku plesачnicu u Društvenom domu Parkváros.

Iako spomenuta samouprava često organizira plesачnice (*tánc ház*), ovo je bio prvi put da su održali karnevalsko okupljanje. Glavna organizatorica i predsjednica samouprave Ágnes Hudák izjavila je: „Oživjeli smo hrvatske karnevalske običaje – dijelom usmeno, a dijelom demonstracijom kostima i degustacijom hrane. Pripremila sam mohački šokački grah, pekla fritule i, naravno, slanu i svježu štrudlu koju zovemo gibanica. Ni *csöröge*, tj. krafna od krumpira, nije se mogla izostaviti. Taj se kolač često prasio u Andzabegu za vrijeme karnevala, a pravila ga je i moja baka.”

Na početku programa ukratko su objašnjeni karnevalski običaji, a predstavljene su i dalmatinske i šokačke nošnje. „Tijekom karnevala mogli ste se zabavljati i okrenuti svijet naglavačke. Na reviji u

„Kolo band”

kostimima također smo poručili: postojao je strogi red o tome koju odjeću nosite za određene prigode. Međutim, tijekom karnevala sve je dozvoljeno, možete pregaču vezivati straga i nositi vjenčanicu s pogrebnom košuljom. Dečki mogu obući djevojačku odjeću i obrnuto”, rekla je Ági Hudák.

„Kolo band” bio je domaćin karnevalske zabave. Na karnevalu su bili i brojni Hrvati iz Budimpešte, Erčina i Tukulje.

Događanje je ostvareno uz financijsku potporu samouprave organizatora i Fonda „Sándor Csoóri” te je bilo besplatno i otvoreno za sve narodnosti.

Kršul

Foto: Balázs Nagy

Prikaz karnevalskih običaja

Usklađivanje buduće suradnje – stručni sastanak u Starom Budimu

U subotu 2. veljače u Mađarskom muzeju trgovine i ugostiteljstva susreli su se predsjednici Hrvatske samouprave Starog Budima – Bekašmeđera i Hrvatske Samouprave Senandrije Čarna Kršul Kerekes i Đuro Benković sa suradnicima. Prisutni su bili i zastupnica Katalin Szautner, referentica za protokol i kulturne sadržaje grada Senandrije Viktória Kisérđi, dobitnik Munkácsyjeve nagrade i suvremeni likovni umjetnik Vincze Ottó te bivši predsjednik samouprave domaćina Attila Szoboszlai.

Cilj sastanka bio je sumiranje dosadašnje suradnje, obnova partnerstva i utvrđivanje planova za buduću suradnju u 2026. godini.

Ekipa je također pogledala fotografsku izložbu „Jadranske minijature” Tončija Staničića te ispitala mogućnost da se komorna inačica izložbe u budućnosti predstavi i u Senandriji, u Galeriji „Péter Pál”.

Na sastanku je bilo riječi o dvojezičnim hrvatskim kazališnim komornim produkcijama, programima razmjene likovnih umjetnika te o mogućnosti organiziranja zajedničke umjetničke kolonije u

Sudionici sastanka

Hrvatskoj. Ujedno su mladi Hrvati iz Senandrije dobili poziv za sudjelovanje na II. Glumačkom kampu na Jadranu koji će se održati u kolovozu 2026. u Selcu.

„Vjerujemo da će nova suradnja učvrstiti hrvatsku zajednicu u Peštanskoj županiji i obogatiti kulturnu ponudu Hrvatima u Mađarskoj”, izjavio je predsjednik Hrvatske samouprave Senandrije Đuro Benković.

Kršul

Mesopusno slavlje u Vasi Skanzenu

Vasi Skanzen 14. veljače 2026. ugostio je posjetitelje svih uzrasta na cjelodnevnom mesopusnom programu u organizaciji H+ Media i Kulturnog društva.

Prikaz običaja branja ružmarina

Dan je počeo dječjim glazbenim nastupom Géze Rosta te interaktivnom prezentacijom instrumenata Simona Fejéra. U poslijepodnevnom satima održani su mesopusni sajam i zabava, nastup HKD-a „Četarci“ s prikazom običaja branja ružmarina, nastup Njemačkog plesnog ansambla iz Vaskeresztosa, povlačenje panja i „Luda svadba“ u izvedbi Seniorskog folklornog ansambla iz Körmenda te natjecanje u maskama za odrasle. Za glazbu i dobro raspoloženje bio je zadužen sastav „Karambolo“ iz Prisike.

Branje ružmarina višestoljetna je hrvatska tradicija koju čuvaju Hrvati u Gornjem Četaru. Tijekom mesopusta mladići posjećuju kuće djevojaka kojima se udvaraju, dok djevojke ukrašavaju dvorišta, odijevaju svoje najljepše haljine i daruju grančice ružmarina kao znak dobrodošlice i otvorenosti prema udvaranju.

Posjetitelji su mogli sudjelovati u bogatom programu te se upoznati s mesopusnim običajima različitih narodnosti i naselja iz Županije Željezno.

Andraš Kovač

KOLJNOF/RIJEKA – 43. Međunarodna karnevalska povorka – Riječki karneval 2026. održan je na riječkom Korzu 15. veljače, a sudjelovala je i skupina iz Koljnofa. Ovogodišnja povorka održana je s porukom „Budi što želiš!“ – jer karneval je upravo to: prostor u kojem se svakodnevica nakratko preokrene, a ulice dobiju novu osobnost.

Kroidi – Život Kroida

Međunarodna karnevalska povorka jedna je od središnjih svečanosti Riječkog karnevala te je dio karnevalske tradicije Kvarnera koja je s godinama prerasla lokalne okvire. Riječ je o događanju na kojem se kreativnost, duhovitost i originalnost ne mjere pljeskom iz prikrajka, nego ritmom povorke koja prolazi gradom. Iz godine u godinu povorka okuplja sve više sudionika i publike iz zemlje i inozemstva, a koljnofski kroidi redoviti su sudionici povorke.

U povorci je sudjelovalo više od stotinjak skupina, a Mesopusna skupina Koljnofski Djedi pod maskama Kroidi – Život Kroida brojila je 25 sudionika. Oni su poznata skupina koja svojim nastupima doprinosi međunarodnom karakteru povorke na riječkom Korzu, na kojem sudjeluju već više od jednog desetljeća.

KISEG – Kako na svojoj Facebook stranici navodi Zita Horváth, kiseški Hrvati 8. veljače preuzeli su kip Putujuće Celjanske Marije iz župe Prisika, gdje je boravio mjesec dana, a sad je na jednako razdoblje stigao u Kiseg, u crkvu svetog Emerika u kojoj Hrvati redovito sudjeluju na mjesečnim svetim misama.

Nakon litanija i oproštaja hodočasnička skupina krenula je putem kroz prisičke vinograde preko Židana, gdje su se zastavili kod župnog dvora i pozdravili vlč. Dumovića marijanskim pjesmama. Kod Doma za starije osobe hodočasnici su kratko predahnuli, nakon čega su nastavili put kroz vinograde prema Kisegu.

U Hrvatskom klubu u Kisegu dočekao ih je veći broj vjernika, a zatim je u procesiji kroz grad kopija Celjanske Marije unesena u crkvu. Svetu misu predvodio je župnik vlč. Richárd Inzsöl. Na kraju mise predsjednik Hrvatske samouprave Kisega Sándor Petkovits zahvalio je svima koji su sudjelovali u organizaciji te pozvao vjernike da se pridruže zajedničkoj molitvi krunice.

Na putu

Pokladni Hrvatski bal

U organizaciji Hrvatske samouprave Šeljina 14. veljače održan je tradicionalni pokladni Hrvatski bal. Za glazbeni dio večeri i zabavu gostiju pobrinuo se Podravka Band.

Dio gostiju

Kako je za Hrvatski glasnik izjavio predsjednik Hrvatske samouprave Šeljina Robert Ronta, na bal se odazvalo stotinjak gostiju. Među njima bili su i državni tajnik za vjerske i narodnosne odnose Ureda predsjednika Vlade Miklós Soltész, parlamentarni zastupnik Csaba Nagy, veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj Mladen Andrić, generalni konzul Drago Horvat, predsjednik HDS-a Ivan Gudan te brojni drugi uzvanici,

Državni tajnik Miklós Soltész i predsjednik HS Šeljina Robert Ronta

među kojima i delegacija prijateljskog grada Grubišnog Polja te gradonačelnik Šeljina Attila Nagy. U svečanom programu otvara-

Torta za rođendan

nja bala nastupili su učenici šeljinske osnovne škole „Géza Kiss“. Oni pohađaju program koji u šeljinskoj školi provodi Umjetnička škola Baranja, a prikazali su plesove koje je s njima uvijek bio učitelj plesa Marko Jerant. Škola iz Šeljina već više desetljeća uz potporu Hrvatske samouprave Šeljina surađuje s Osnovnom školom Ivana Nepomuka Jemeršića iz Grubišnog Polja.

Branka Pavić Blažetin • Foto: Organizatori

KOLINJE U DARANJU

I Hrvatska samouprava Daranja aktivno je sudjelovala na tradicionalnom kolinju u Daranju 14. veljače 2026. godine. Kolinje se održava već 15 godina u organizaciji Mjesne samouprave Daranja i brojnih civilnih udruga u Daranju, a sudjeluju i ekipe Hrvata iz Šomođske županije i regije Podravina. Hrvati iz Daranja, Martinaca, Novog Sela, Potonje, Lukovišća, Barče i drugih naselja i ovoga su puta pokazali svoje umijeće u tradicionalnom kolinju čuvajući načine klanja, prženja, kuhanja, pravljenja kobasica, hurke i ostalih kolinjskih delicija. Jedan od posjećenijih šatora bio je upravo šator Hrvatske samouprave Šomođske županije. Bila je tu i ekipa iz Rušana iz Republike Hrvatske, ekipa domaćina – Hrvata iz Daranja, ekipa Veterani – Martinci, ekipa Podravci.

Branka Pavić Blažetin • Foto: Organizatori

IZ ŽIVOTA NAŠIH ŠKOLA

Svi zajedno

Učenici Mađarsko-hrvatske dvojezične osnovne škole „Geza Kiss” velikoga su srca. Mjesec dana sakupljali su hranu i igračke za pse za koje se brine Udruga za zaštitu životinja „Male šape velika srca”

u Šiklošu. Djelatnici civilne udruge za dobro djelo zahvalili su predavanjem o pravilnom njegovanju pasa te o tome što treba činiti kad se pronađe životinja koja je u nevolji.

Hrvatska narodnosna osnovna škola u Kelmli posebnu pozornost posvećuje njegovanju hrvatske kulture, a u tome joj pomažu mnogi partneri i suradnici. Veliku podršku daje i mjesna hrvatska samouprava, ali i civilne udruge. Učenici se u okviru sata narodopisa upoznaju s hrvatskim narodnim plesovima, uvježbavaju korake te se upoznaju s hrvatskom narodnom glazbom. U tome im pomažu članice mjesnog Pjevačkog zbora „Mali Dunaj”. Svakog drugog utorka učenici viših razreda imaju mogućnost učiti tamburu s Líviom Sterkovits

Uvježbavanje plesa

Kovács, a učenici nižih razreda svakog drugog četvrtka. Erika Jankovits i Böbe Pormüller pak neumorno rade na poučavanju narodnoga plesa.

Izvor: Facebook ustanove

MEĐUNARODNI DAN ŽENA – 8. OŽUJKA

Međunarodni dan žena bio je pokret prema organiziranoj borbi za prava žena. Riječ je o danu koji ima duboke povijesne korijene te se u mnogim zemljama svijeta obilježava uz različite aktivnosti i kampanje. Tekstilne radnice 8. ožujka 1857. u New Yorku su održale javne prosvjede zbog loših uvjeta rada i niskih plaća. Prosvjedi 8. ožujka nastavili su se i sljedećih godina, a najpoznatiji je onaj iz 1908. godine, kad je New Yorkom marširalo 15 tisuća žena tražeći kraće radno vrijeme, bolje plaće i pravo glasa. Marširalo se pod sloganom „Kruha i ruža”. Kruh je simbolizirao sigurnost, a ruža kvalitetu života. Prvi Dan žena obilježen je početkom prošlog stoljeća, odnosno 1909. godine, u

Sjedinjenim Američkim Državama. U Kopenhagenu je 1910. utemeljen Dan žena međunarodnog karaktera u čast pokreta za ženska prava i izgradnju potpore za ostvarivanje prava glasa za žene. Brzo se obilježavanje tog dana proširilo i na druge zemlje, pa je 1911. Međunarodni dan žena obilježilo više od milijun ljudi u Austriji, Danskoj, Njemačkoj i Švicarskoj. Međunarodni dan žena podlegao je komercijalizaciji. Toga dana ženama se često poklanjaju cvijeće i pokloni, dok se suština samog dana zaboravlja. Većina ljudi nije ni svjesna da 8. ožujka slavi borbu žena za ravnopravnost i često ga doživljava kao općenito slavlje ženskog roda zanemarujući stvarne razloge njegova obilježavanja.

Beta

Prisjećanje na žrtve

Na poziv Zaklade „Mladi za naciju“ Hrvatska samouprava Jegerseka, Udruga Zrinskih kadeta i podružnica Saveza Rákóczi organizirali su prisjećanje na pale borce Drugog svjetskog rata odnosno na žrtve borbe kod rijeke Don. Inicijativi se pridružilo više od 20 organizacija u Zalskoj županiji i 12. siječnja, na dan sjećanja, u 15 sati na raznim lokacijama zapaljene su svijeće u znak sjećanja na poginule i nestale. Hrvatska samouprava Jegerseka na čelu s predsjednicom dr. Enikő Kovač inicijativu paljenja svijeća podijelila je s hrvatskim samoupravama i hrvatskim pomurskim školama. Tako su njihovi predstavnici s članovima u svojim naseljima točno u 15 sati zapalili svijeće kod spomenika svjetskih ratova postavljenih u naseljima. Među žrtvama bilo je i mnogo žitelja hrvatskog podrijetla, što je vidljivo po uklesanim imenima. Među starijim ljudima još ima onih čiji su očevi nestali ili umrli u teškoj borbi odnosno dospjeli u ratno zarobljeništvo.

„Posebno je važno prisjećati se i takvih teških trenutaka naše povijesti i onih koji su dali živote za domovinu, za bolju budućnost. Znamo da se mnogo naših predaka borilo u mađarskoj vojsci i poginulo. Paljenjem svijeća točno u 15 sati željeli smo simbolizirati i zajedništvo naše hrvatske zajednice i probuditi duh u svakom sudioniku da je u teškim vremenima zajedništvo posebno dragocjeno“, izjavila je za naš tjednik predsjednica Hrvatske samouprave Jegerseka te dodala kako su se paljenju svijeća pridružile sve hrvatske samouprave iz županije kao i hrvatske narodnosne škole. U nekim mjestima bili su prisutni i predstavnici mjesnih samouprava. Svijeće su palili te se pomolili na hrvatskom jeziku predstavnici hrvatske samouprave Bečehela, Boršfe, Fičehaza, Kerestura, Mlinaraca, Petribe, Pustare, Sepetnika, Serdahela, Sumartona, Jegerseka, zatim

Prisjećanje u Fičehazu

Prisjećanje u Keresturu kod spomenika

predstavnici Osnovne škole „Katarina Zrinski“, Osnovne škole „Nikola Zrinski“, Osnovne škole „István Fekete“, Viteškog reda Nikole Zrinskog, Hrvatske samouprave Zalske županije, predstavnici mjesnih samouprava navedenih naselja te Belezne. Prije 81 godinu, 12. siječnja, u Drugom svjetskom ratu sovjetske snage pokrenule su napad kod rijeke Don protiv 2. mađarske vojske, koja je pretrpjela ogroman poraz. Prema povijesnim podatcima gotovo sto tisuća vojnika poginulo je u toj borbi. To se događanje u mađarskoj povijesti pamti kao „donska katastrofa“. Članovi Povijesne postrojbe Zrinskih kadeta na više navedenih mjesta nastupili su kod prisjećanja na žrtve.

Beta

SANTOVO – Santovačka Župa Uznesenja Blažene Djevice Marije od 9. do 11. ožujka organizira tradicionalnu trodnevnu duhovnu pripravu za Uskrs. Duhovna priprava hrvatske zajednice svaki dan počinje u 18 sati, a sva tri dana vodit će je somborski župnik dekan vlč. Josip Štefković. Već po običaju hrvatski vjernici sva tri dana imaju mogućnost za ispovijed na svojem materinskom jeziku. Kako je s došašćem u santovačkoj župi počela hrvatska crkvena godina, svi glavni obredi za Uskrs ove godine bit će na hrvatskom jeziku. Na Cvjetnicu svake godine na hrvatskoj misi pjeva se Muka Gospodina našega Isusa Krista po Mateju, a s obzirom na hrvatsku crkvenu godinu ove godine i Muka po Ivanu na Veliki petak. Misna slavlja na hrvatskom jeziku na prvi i drugi dan Uskrsa održat će se po nedjeljnom misnom rasporedu u 11:15.

S. B.

KEMLJA – Jedna je to od onih priredbi na kojima se velika dvorana Doma kulture u Kemlji ispunila brojnim gostima. Ne okupljaju se samo stanovnici Kemlje nego i Hrvati iz obližnjih naselja poput Bizonje te brojni mađarski prijatelji. Tako je bilo i ove godine na Hrvatskom balu u Kemlji održanom 7. veljače u organizaciji Hrvatske samouprave Kemlje.

Organizatori ističu koliko im je važno očuvanje hrvatskog identiteta, zbog čega kontinuirano podupiru djecu koja u vrtiću i školi uče hrvatski jezik, kao i podupiranje zbora „Mali Dunaj“ i KUD-a „Konoplje“, koji su sudjelovali i u ovogodišnjem programu otvaranja bala.

Za veselo maškarano raspoloženje pobrinuo se Balance Band, a goste je dočekala i bogata tombola. Inspirativnih maski nije nedostajalo ni ove večeri, kako i priliči vremenu maškara.

Maškare u Baji 2026.

Jedinstven pokladni običaj bunjevačkih Hrvata

Povorkom i zajedničkom veselicom tradicionalnih bunjevačkih maskara s glavnim figurama medvjeda i Bošnjaka te didaka i batinaša, jedinstvenim u baštini Hrvata i Mađarskoj, u subotu 7. veljače u Baji su priređene Maškare. Pokladni je to običaj bunjevačkih Hrvata s bajskog Dolnjaka obnovljen prije šest godina na inicijativu dr. Dinka Šokčevića. Uz Grad Baju i gradske kulturne ustanove od samih početaka suorganizatori su Hrvatska samouprava Baje, Kulturni centar bačkih Hrvata i inicijator dr. Dinko Šokčević, a priredbu je podupirala i Hrvatska samouprava Bačko-kiškunske županije.

Podsjetimo kako su maškare nakon više desetljeća ponovno obnovljene 2020. godine na inicijativu povjesničara dr. Dinka Šokčevića, bunjevačkog Hrvata rodom s bajskog Dolnjaka, sa željom da ponovno postanu zimski pokladni tradicija grada Baje. Tako je povorka maskara ove godine održana šesti put jer je 2001. izostala zbog pandemije. Zbog niza pokladnih priredaba, prela i balova bačkih Hrvata istoga dana ove godine održane su nešto skromnije maškare po broju sudionika i posjetitelja iz Baje i okolnih naselja. Ipak, ne i manje zanimljive – veselo i uspješno otjerale su zimu uz pozdrav proljeću.

Kao i prijašnjih godina, prijedpodne je organizirana već tradicionalna obrtnička radionica pokladnih maskara, a tijekom dana i zanimljiva igraonica za djecu. Poslijepodnevni program počeo je na glavnom gradskom trgu kulturnim programom u kojem su nastupili mladi tamburaši TS-a iz Čikuzde (Sükösd) pod vodstvom učitelja tambure Attila Csurajja.

Nakon okupljanja sudionika na bajkom Dolnjaku u Kršćanskoj čitaonici, gdje su lijepo dočekani i pogošćeni, povorka maskara uz bučenje i glazbenu pratnju orkestara „Bačka” i „Čabar” uputila se prema gradskom Trgu Svetog Trojstva. Prepoznatljive likove pratile su razne maškare, među njima vještice odjevene u bijelo i crno ruho, čarobnjaci, lutajući cigani, žene zamaskirane u muškarce, muškarci u žene. U ovogodišnjoj povorci sudjelovali su članovi KUD-ova iz Baje i Baškuta te učenici škola iz Baje, Santova i drugih naselja.

Lijepa maškare

Bučili su ulicama i na manjim gradskim trgovima te s Bošnjakom i batinašem tjerale medvjeda i didaka, odnosno zimu, te iščekivali i dozivali proljeće. Usput se na prolaznijim dijelovima grada, malim trgovima i šetnicama zaigralo kolo i zaorila pjesma. Povorkom je već po običaju upravljao Szabolcs Kamenik, a ove godine pridružio mu se i glumac Stipan Đurić.

Nakon dolaska maskara na glavni trg i nakon pozdravnih riječi voditelja priredbu je riječima na hrvatskom jeziku – „Poklade su i

Povorka

ludi su dani, sad mi nane u kolo ne brani!” – otvorila gradonačelnica dr. Bernadett Bari. Posebno je pozdravila sudionike maskarske povorke te izrazila zadovoljstvo zbog obnavljanja tradicionalnog pokladnog običaja bunjevačkih Hrvata s bajskog Dolnjaka s kraja 19. i početka 20. stoljeća. Ispraćanjem zime taj običaj doprinosi i očuvanju višenacionalne kulturne baštine grada Baje uz nastojanje da se prenese budućim naraštajima jer, kako je uz ostalo kazala gradonačelnica, Baja je uvijek bila susretište kultura, jezika i običaja.

Nazočnima se obratio i generalni konzul RH u Pečuhu Drago Horvat istaknuvši uz ostalo da je Baja kulturno središte bačkih Hrvata, a maškare primjer skladnog života ovdašnjih žitelja. Dr. Dinko Šokčević istaknuo je jedinstvenost bajskih maskara, kakvih nigdje nema. Četiri prepoznatljive figure bajskih maskara – medvjed i Bošnjak, didak i batinaš – izvorne su i jedinstvene u svijetu jer nigdje nisu poznate. Za razliku od mohačkih buša, koje su šezdesetih godina prošloga stoljeća postale turističkom prepoznatljivošću, bajske su maškare prekinute iako su prije sto godina ispunjavale grad kao što je to bilo u Mohaču. „Veselica je prava kad se figure bajskih maskara mogu razigrati, a to je moguće samo ako je velik broj maskara i posjetitelja”, kazao je dr. Šokčević. Izrazio je nadu da će bajske maškare ponovno izrasti u veliku bajsku pokladnu priredbu.

Usljedio je zajednički ples, pjesma i zabava maskara na trgu. Stotine sudionika i posjetitelja mogle su pratiti igru medvjeda i Bošnjaka, didaka i batinaša uz riječi „Igraj malo, medo!”.

Lijepo sunčano i blago vrijeme toga dana samo je potvrdilo da su maškare uspješno otjerale i ispratile zimu u iščekivanju proljeća.

Nakon prikaza starog običaja i tjeranja zime uslijedio je prigodni kulturni program u kojem su nastupili KUD „Bunjevačka zlatna grana” iz Baje i Izvorna bunjevačka plesna skupina iz Baškuta. Pokladna zabava nastavljena je i završena u Bačkoj palači kulture plesačnicom uz Orkestar „Čabar”.

S. B.

Zlatna ribica 2026. Tema: Što tebi znači Hrvatska?

Hrvatska matica iseljenika – podružnica Rijeka poziva učenice i učenike osnovnih škola u Gradišću u Mađarskoj na sudjelovanje u nagradnom literarnom natječaju.

Svoje prozne i poetske uratke učenici trebaju poslati na e-adresu zlatnaribica@matiss.hr najkasnije 20. ožujka 2026. Svi radovi trebaju biti na gradišćanskohrvatskom uz obvezan prijevod na hrvatski standardni jezik te napisani u Wordu, font Arial, veličina 12. Stručni žiri dodijelit će dvije prve nagrade: u kategoriji za učenike od 9 do 11 godina i u kategoriji za učenike od 12 do 14 godina (navršenih do 31. kolovoza 2026.). Nagrade su boravak u Matičinoj Maloj školi hrvatskoga jezika i kulture u Dječjem odmaralištu Crvenoga križa u Novom Vinodolskom od 20. do 31. srpnja 2026.

Nagrada uključuje prijevoz iz Zagreba u Novi Vinodolski i natrag, boravak i materijale, a roditelj ili osoba koju roditelj odredi treba dovesti dijete do Zagreba te isto tako dočekati dijete po povratku u Zagreb u svojoj organizaciji i o svojem trošku. Djela nagrada i objava na portalu Hrvatske matice iseljenika bit će u travnju.

VARAŽDIN – Gosti Varaždinskog folklornog ansambla 31. siječnja i 1. veljače bili su voditelj KUD-a „Tanac” József Szávai i plesačica društva Vesna Velin. Tijekom boravka članove i plesače Varaždinskog folklornog ansambla poučavali su pjesmama i plesovima za folklornu koreografiju „Lepi lvo krešu kreše”, čiji je autor koreograf József Szávai. Koreografija prikazuje plesne običaje podravskih Hrvata iz mađarske Podravine. Boravak i suradnju te potporu u ostvarenju projekta omogućio je Institut Liszt Zagreb i njegova ravnateljica Anna Mladenovics.

BIKA (BÜK) – U organizaciji Hrvatske samouprave grada Bike održan je već tradicionalni Hrvatski bal, ovoga puta, kao i prošle godine, u Hotelu Greenfield. U svečanom programu otvaranja bala sudjelovali su Zbor „Danica” iz Bike i HKD „Petrovo Selo”. Bio je to 24. Hrvatski bal u Biki, a održan je pod geslom „Nek’ živi ljubav...”. Bal je otvorila predsjednica Hrvatske samouprave Bike Zita Popovits. Nazočnima su se obratili i predsjednik Hrvatske samouprave Željezne županije Rajmund Filipović te gradonačelnik Bike Sándor Németh, koji je zahvalio zastupnicima Hrvatske samouprave Bike na organizaciji uspješnog bala na koji se odazvao velik broj gostiju. Za balsko raspoloženje pobrinuo se Pinka Band.

OLAS – Zahvaljujući potpori Kolegija javnih zbirki Nacionalnog kulturnog fonda (NKA) 23. siječnja u okviru programa „Szomszédolás” („Susjedovanje”) gošća Knjižnice i društvenog centra u Olasu bila je dr. sc. Timea Bockovac s Odsjeka za hrvatski jezik i književnost Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu.

Dr. Bockovac održala je sveobuhvatno i zanimljivo predavanje na mađarskom jeziku posvećeno recepciji hrvatske književnosti u Mađarskoj. Posebno se osvrnula na djela hrvatske književnosti 21. stoljeća koja su dostupna i u mađarskom prijevodu. Događanje, popraćeno čitanjem odabranih književnih ulomaka, otvorilo je nova pitanja i postavilo dosadašnja saznanja u širi i suvremeniji kontekst.

Izlaganje o glavnim smjerovima hrvatske književnosti 21. stoljeća te o važnijim djelima suvremenih autora bilo je ne samo informativno i poticajno nego je potaknulo i na razmišljanje o tome zašto, unatoč bliskom susjedstvu, još uvijek znamo relativno malo o književnosti drugih.

KORITNA – U mjesnom domu u Koritni, naselju u općini Semeljci, 7. veljače 2026. godine održana je 27. smotra folklor „Poklade su, milo janje moje” u organizaciji KUD-a „Vesela Šokadija” iz Koritne. Uz bogat program domaćina i gostujućih skupina nastupile su i maškare, koje su njegovanjem starih pokladnih običaja ispunile mjesni dom smijehom i veseljem.

Među sudionicima te smotre folklor, koja se već gotovo tri desetljeća održava kao bitan čuvar tradicije, na 25. izdanju nastupio je i pečuški KUD „Tanac”, čime je potvrđena dugogodišnja povezanost folklornih društava s obiju strana granice.

SEMELJ – U organizaciji i uz potporu Mjesne samouprave Semelja 31. siječnja priređena je tradicionalna svinjokolja (kolinje). U dvorištu mjesnog Doma kulture od ranih jutarnjih sati bilo je živo, a organizatori su srdačno čekali zainteresirane i na kolinju i na zajedničkoj večeri. Na meniju je bila izvrsna semeljska sarma, pečena hurka i pečena kobasica.